

Izveštaj o pravičnosti suđenja u Srbiji

Zaboravljena pravda

„Brzina i način rešavanja slučajeva koje je u ovom izveštaju analizirala Inicijativa mladih za ljudska prava (Inicijativa) najbolji su indikator reforme pravosuđa u Srbiji. Kada razgovarate sa građanima, svi su jednoglasni u oceni da pravosuđe ne funkcioniše i da bi mnogi problemi bili rešeni kada bi ono funkcionisalo“, naglasio je **Goran Miletić** iz organizacije „Sivil rajts difenders“ (Civil Rights Defenders) na predstavljanju Inicijativnog izveštaja „*Primena principa pravičnog suđenja u pravosudnom sistemu Srbije 2012*“, 29. marta u beogradskom „Medija centru“.

„Pri izradi izveštaja, nismo imali nameru da se bavimo reformom pravosuđa, ali se ta tema nametnula. Suđenja u Srbiji i dalje predugo traju, određena krivična dela kvalifikuju se kao ona kojima je zaprećena blaža sankcija, a kroz razgovor sa sudijama shvatite da im reforma pravosuđa nije pomogla, da su i dalje zatrpani. Svaka presuda ima i preventivnu funkciju, a kada su presude blage i donete nakon mnogo vremena, to šalje signal ohrabrenja onima koji mogu i žele da ponove krivična dela. Nažalost, mnogi slučajevi predstavljeni u izveštaju isprva su privlačili veliku medijsku pažnju, a zatim se u javnosti o njima nije govorilo. Kad se donese presuda, svi su već zaboravili na njihov značaj“, rekla je direktorka Inicijative **Maja Mičić**.

Ona je istakla da je Srbija po broju predavki Evropskom sudu za ljudska prava na prvom mestu u Evropi: „U odnosu na 2010. godinu, u 2011. je bilo čak 2.000 više predavki sudu u Strazburu, koje se najčešće odnose na kršenje prava na suđenje u razumnom roku. Sudovi u Srbiji nisu imuni na pritiske političara, javnosti, tajkuna. Međutim, umesto da se pravosuđe ojača kako bi postalo nezavisno od takvih uticaja, javnosti se brani da kritikuje suđenja i presude, jer to nekad može biti protumačeno kao nedozvoljen uticaj na pravosudni sistem“.

Miletić je naglasio da suđenje u razumnom roku znači da „običan“ slučaj treba da se reši za šest meseci, a složeniji za najviše dve godine: „U Švedskoj je aprila 2010. godine uhapšen pripadnik 'Šakala', osumnjičen za ratne zločine na Kosovu. Uprkos tome što je ovo bio složen slučaj, jer je trebalo kontaktirati pravosuđa Srbije i Kosova, kazna doživotne robije je doneta za 20 meseci. S druge strane, paljenje Bajrakli džamije desilo se marta 2004. godine, optužnica je podignuta tek 2007, a prvo ročište održano 2010. godine. Po svemu sudeći, ovaj slučaj, koji nije komplikovan, trajaće bar deset godina“.

„Suđenja u Srbiji traju u proseku od četiri do sedam godina, i to samo prvostepeni postupak. Protok vremena obesmišljava pravičnost postupka, satisfakciju koje treba da oseću oni nad kojima je izvršeno krivično delo. Kada nam se građani obraćaju za pravnu pomoć, to najčešće rade jer im je ugroženo pravo na pravično suđenje“, kazala je **Natalija Šolić**, advokat Komiteta pravnika za ljudska prava (JUKOM).

„Pristup pravdi u Srbiji nije isti za sve, suđenja nisu u potpunosti otvorena za javnost. Reforma pravosuđa u Srbiji je takva da je za Evropsku uniju to najvažnije poglavlje pristupnih pregovora sa Srbijom“, zaključio je Miletić.

Istraživačice i istraživači Inicijative su tokom 2011. godine pratili više od 30 krivičnih i parničnih postupaka pred domaćim sudovima, kako bi analizirali stepen primene principa pravičnog suđenja. Slučajevi su u izveštaju grupisani u tematske celine: diskriminacija na osnovu seksualnog opredeljenja, policijska tortura, etnički, verski i rasno motivisani mržnja i

nasilje, reparacije, organizovani kriminal, govor mržnje. Sedmu, poslednju tematsku celinu čine slučajeve koji su izazvali veliku pažnju javnosti, a nakon osam godina su još uvek u fazi istrage.

Inicijativa će povećati broj sudskih postupaka koje prati i nastaviti praćenje slučajeva analiziranih u izveštaju, koji i dalje nemaju sudski epilog. Tokom 2012. godine biće objavljen još jedan izveštaj.

„Primena standarda pravičnog suđenja u pravosudnom sistemu Srbije“ deo je Inicijativine edicije „Primena tranzicionih zakona u Srbiji“. Program ljudskih prava i izveštaj podržani su od organizacije Civil rights defenders.